

'Data Center'

ช่องโหว่กฎหมาย

หน้า... 13

'Data Center' ช่องโหว่กฎหมาย กระทบสิ่งแวดล้อม ไร้กติกาควบคุม

จากกรณีศูนย์ข้อมูล DAMAC Digital Thailand (BKK 01) ย่านพระราม 9 ดาต้าเซ็นเตอร์ใจกลางกรุงเทพฯ ปล่องน้ำเสียและตะกอนดินที่ปนเปื้อนน้ำมันบริเวณบ่อพักน้ำทิ้งภายในบริษัทและท่อระบายน้ำสาธารณะภายนอก มีความเสี่ยงไหลลงสู่คลองสามเสนในสร้างความกังวลให้กับคนกรุง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องติดตามการบำบัดและกำจัดน้ำมันปนเปื้อนส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการตรวจสอบ

และการตั้งคณะกรรมการนโยบายการประกอบกิจการดาต้าเซ็นเตอร์ (บอร์ดาต้าเซ็นเตอร์) จนล่าสุดมีมติสั่งชะลอโครงการดาต้าเซ็นเตอร์รวม 166 โครงการ ซึ่งกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ ปริมณฑล และโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หรือ EEC ทั้งที่มีอยู่แล้วและมีแผนจะสร้าง ในการประชุมนัดแรกเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2569 เพื่อเร่งจัดระเบียบและวางเกณฑ์ควบคุมดาต้าเซ็นเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ไฟ ที่ตั้ง พังเมือง การสำรองน้ำมัน ไปจนถึงการจัดทำรายงานผลกระทบ

ทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA)

ดาต้าเซ็นเตอร์ (DATA CENTER) ศูนย์กลางเก็บและประมวลผลข้อมูลดิจิทัล โดยมีเซิร์ฟเวอร์และคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่จำนวนมากทำงานตลอด 24 ชั่วโมง ประเทศไทยผลักดันนโยบาย "Thailand FastPass" ซึ่งมีการตั้งข้อสังเกตเป็นทางด่วนของภาคอุตสาหกรรม โดยหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมาย คือ ดาต้าเซ็นเตอร์ ซึ่งพื้นที่ EEC เป็นเป้าหมายของนโยบายนี้

บริษัทต่างชาติเจ้าของดาต้าเซ็นเตอร์เล็งย้ายฐานมาที่ประเทศไทย เหตุผลใหญ่ๆ ไทยมีความมั่นคงทางพลังงานไฟฟ้าและน้ำ กระบวนการอนุญาตที่ยืดหยุ่น ขณะที่รัฐบาลหวังช่วยเพิ่มศักยภาพของเศรษฐกิจดิจิทัล และรองรับการเติบโตอุตสาหกรรมปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในอนาคต

จากการรวบรวมข้อมูลสาธารณะและที่ปรากฏในสื่อมวลชน รวมไปถึงหน่วยงานและบริษัทที่เกี่ยวข้องกับดาต้าเซ็นเตอร์ ของ JustPow พบว่า ในพื้นที่ EEC ครอบคลุม 3 จังหวัดคือ ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา มีข้อมูลที่ยืนยันว่าเป็นดาต้าเซ็นเตอร์ 41 โครงการ แยกได้ดังนี้ ดาต้าเซ็นเตอร์ที่ดำเนินการแล้ว 9 โครงการ ดาต้าเซ็นเตอร์ที่อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 22 โครงการ ดาต้าเซ็นเตอร์ที่มีแผนจะสร้าง 10 โครงการ

หากแยกเป็นรายจังหวัดจะพบว่าดาต้าเซ็นเตอร์ในจังหวัดระยอง 15 โครงการ แบ่งเป็น ดำเนินการแล้ว 3 โครงการ อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 8 โครงการ มีแผนจะสร้าง 4 โครงการ ดาต้าเซ็นเตอร์ในจังหวัดชลบุรี 23 โครงการ ดำเนินการแล้ว 6 โครงการ อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 5 โครงการ มีแผนจะสร้าง 12 โครงการ จังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ระหว่างการก่อสร้าง 2 โครงการ มีแผนจะสร้าง 1 โครงการ

เจ้าของบริษัทดาต้าเซ็นเตอร์ใน EEC เป็นสัญชาติสหรัฐ 8 โครงการ สิงคโปร์ 9 โครงการ ไทย 8 โครงการ จีน 4 โครงการ สิงคโปร์ + ไทย 4 โครงการ ญี่ปุ่น 4 โครงการ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์, สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ + ไทย 2 โครงการ สหราชอาณาจักร 1 โครงการ อินเดีย + ไทย 1 โครงการ

ในขณะที่ดาต้าเซ็นเตอร์ในกรุงเทพฯ ส่วนมากเป็นประเภท Colocation ที่ให้บริการรับฝากเซิร์ฟเวอร์ไว้กับ Internet Data Center หรือเป็นการเช่าเซิร์ฟเวอร์และฝากวางที่ดาต้าเซ็นเตอร์ เป็นบริการรับฝากเครื่องเซิร์ฟเวอร์ มีขนาดเล็กใช้ไฟฟ้าไม่กี่เมกะวัตต์ โดยส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนอาคาร ซึ่งเพียงจะมีดาต้าเซ็นเตอร์ที่ขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่เป็นของตัวเอง (Stand Alone) ไม่ก็แห่ง

แต่ในพื้นที่ EEC กลับพบว่า ดาต้าเซ็นเตอร์ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะส่วนที่กำลังก่อสร้างเป็นดาต้าเซ็นเตอร์ประเภท Hyperscale ซึ่งเป็นศูนย์ข้อมูลคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่พิเศษที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับการประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลปริมาณมหาศาล และสามารถขยายระบบได้อย่างไร้ขีดจำกัด เพื่อรองรับบริการคลาวด์ AI และบิ๊กดาต้าของบริษัทเทคโนโลยีระดับโลก และใช้ไปมหาศาล เช่น DayOne CTP1 ใน จ.ชลบุรี มีขนาด 300 เมกะวัตต์ และจะขยายสู่ 1,000 เมกะวัตต์ ในอนาคต

การใช้ไฟจำนวนมากของดาต้าเซ็นเตอร์ จะนำมาซึ่งการจัดหากำลังการผลิตไฟฟ้าให้เพิ่มสูงขึ้นไปอีก ในร่างแผน PDP 2026 กล่าวว่า ความต้องการไฟฟ้าที่สูงขึ้นมาจากความต้องการใช้ไฟของดาต้าเซ็นเตอร์ ซึ่งประเมินไว้ที่ 6,799-8,811 เมกะวัตต์ ขณะที่ กฟผ.กล่าวว่า จนถึงกันยายน 2569 มีดาต้าเซ็นเตอร์ทั่วประเทศกว่า 100 ราย ยืนยันขอใช้ไฟกว่า 26,000 เมกะวัตต์ จะนำไปสู่การต้องสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะโรงไฟฟ้าก๊าซ ทั้งโรงที่อาจจะมีการต่อสัญญาเพื่อมารองรับการใช้ไฟของดาต้าเซ็นเตอร์ก่อนที่โรงไฟฟ้าก๊าซใหม่จากแผน PDP 2026 จะเข้าระบบ ซึ่งในร่างแผน PDP 2026 ในแผน 12 ปีแรก จะมี

โรงไฟฟ้าก๊าซสูงถึง 9,100 เมกะวัตต์ เพราะดาต้าเซ็นเตอร์ในไทยยังไม่มี การกำหนดกฎเกณฑ์ให้ใช้เฉพาะไฟจากพลังงานหมุนเวียนโดยตรง

ส่วนการใช้น้ำนั้น จากการคำนวณพบว่า ดาต้าเซ็นเตอร์ใน EEC จำนวน 41 โครงการ มีปริมาณการใช้ไฟซึ่งสามารถนำมาคำนวณปริมาณการใช้น้ำได้ 26 โครงการ มีการใช้น้ำประมาณ 49.46 ล้าน ลบ.ม./ปี หรือเทียบเท่าการใช้น้ำของครัวเรือน 225,832 ครัวเรือน ตัวเลขนี้เป็นการคำนวณเบื้องต้นจากดาต้าเซ็นเตอร์ที่เปิดเผยปริมาณการใช้ไฟเท่านั้น ประเด็นว่าวัดปริมาณน้ำในพื้นที่ที่มีเพียงพอหรือไม่ ดาต้าเซ็นเตอร์จะแย่งใช้น้ำกับชุมชนในพื้นที่หรือเปล่า

นายชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ผู้ว่าฯ กทม. กล่าวว่า กรุงเทพมหานครอยู่ระหว่างรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลดาต้าเซ็นเตอร์ในพื้นที่กรุงเทพฯ ขณะนี้มีข้อมูลประมาณ 47 แห่ง จากการประสานกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลสาธารณะ พร้อมมอบหมายสำนักงานเขตลงพื้นที่สำรวจการใช้งานและสภาพแวดล้อมโดยรอบ ทั้งด้านการใช้พลังงาน การจัดเก็บเชื้อเพลิงสำรอง ระบบไฟฟ้าสำรอง เสียง ความร้อน และเหตุเดือดร้อนรำคาญ

สำหรับ Data Center แบบ Standalone ที่ยื่นขออนุญาตกับ กทม. ระบุการใช้งานเป็น Data Center มีจำนวน 6 แห่ง ในจำนวนนี้ได้รับอนุญาตและเปิดดำเนินการแล้ว 3 แห่ง ส่วนอีก 3 แห่งอยู่ระหว่างการพิจารณา โดย กทม. จะลงการพิจารณาไว้ เพื่อรอแนวทางที่ชัดเจนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนข้อมูลดาต้าเซ็นเตอร์ประมาณ 47 แห่งที่ กทม. รวบรวมได้เป็นระบบศูนย์ข้อมูลที่อยู่ในอาคารหรือสำนักงานทั่วไป ไม่ได้ยื่นขออนุญาตในลักษณะดาต้าเซ็นเตอร์โดยเฉพาะ กทม. จะนำข้อมูลจากการตรวจสอบมาประมวลผลจัดทำภาพรวมในพื้นที่ กรุงเทพฯ และใช้ประกอบการตามแนวทางที่บอร์ด Data Center จะกำหนดออกมานี้ อีก 1 เดือน

"Data Center ในกรุงเทพฯ โดยทั่วไป ไม่ได้เป็นโครงการขนาดใหญ่ระดับ Hyper-scale มีขนาดการใช้ไฟฟ้าประมาณ 20 เมกะวัตต์ และอยู่ภายใต้ข้อกำหนดด้านปริมาณน้ำสำหรับสำรอง ปัจจุบันกำหนดไว้ที่ 500,000 ลิตร ตามหลักเกณฑ์ที่มีมาตั้งแต่ปี 2547 โดยหน่วยงานด้านพลังงานเป็นผู้กำกับดูแล" นายชัชชาติกล่าว

ด้าน ศุภภาณณ์ มาลัยลอย ผู้จัดการมูลนิธิธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมกล่าวว่า ในประเทศไทยมีดาต้าเซ็นเตอร์จำนวนมาก ทั้งที่ดำเนินการแล้วและมีโครงการของต่างประเทศที่มีแผนย้ายดาต้าเซ็นเตอร์มาในไทย รัฐบาลไม่สนใจความเสี่ยงด้านความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม และสุขภาพมองแต่โอกาสทางเศรษฐกิจ ทั้งที่ดาต้าเซ็นเตอร์ในต่างประเทศเกิดผลกระทบแล้วทั้งเรื่องของเสียง กาก และน้ำเสีย เป็นกิจการที่ถือว่ามีความเสี่ยงสูง ปัจจุบันดาต้าเซ็นเตอร์ถูกจัดเป็นอาคารโกดัง คลังสินค้าขนาดใหญ่ เข้าเกณฑ์การขออนุญาตตาม พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร หมายความว่า กรุงเทพมหานคร หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่กำกับดูแลใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร

อีกส่วนด้วยลักษณะเป็นโครงข่ายโทรคมนาคม จะต้องไปขออนุญาตสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. เมื่อมีความขัดแย้งกัน กฎหมายผังเมืองไม่ได้ห้ามอาคารประเภทนี้ ในโซนสีต่างๆ เช่น พื้นที่ชุมชนหรือเมืองอนุญาตให้ตั้งดาต้าเซ็นเตอร์ได้ ทำให้มีดาต้าเซ็นเตอร์ตั้งกลางชุมชนหรือใกล้ชุมชน เดิมผังเมืองไม่ได้คำนึงถึงกิจการประเภทนี้เอาไว้

"กิจการดาต้าเซ็นเตอร์ใช้ไฟ ใช้น้ำมหาศาล ดาต้าเซ็นเตอร์ขออนุญาตใช้ เหมือนเราสร้างอาคาร บ้านเรือน ก็ไปขออนุญาตใช้ไฟ แต่ ว่าปริมาณการใช้น้ำ ใช้ไฟดาต้าเซ็นเตอร์นั้นปริมาณมาก เฉพาะในพื้นที่ กรุงเทพฯ มีข้อมูลมากกว่า 40 แห่ง อยู่ภายในอาคารต่างๆ และพื้นที่

อื่นๆ ที่ไม่ทราบข้อมูลที่ชัดเจนอีกจำนวนมาก คำถามคือ การอนุญาตใช้น้ำและใช้ไฟมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม กระทบผู้บริโภคมากน้อยเพียงใด” ศุภักษรกล่าว

ผู้จัดการ EnLAW กล่าวด้วยว่า ดาต้าเซ็นเตอร์ต้องมีการใช้ทรัพยากรจำนวนมาก ทั้งน้ำและไฟ ที่ต้องใช้ในการดำเนินการ ดาต้าเซ็นเตอร์ตลอด 24 ชั่วโมง มีการประมวลผลข้อมูลดิจิทัล มีการใช้พลังงาน มีความร้อน และกรณีดาต้าเซ็นเตอร์ย่านพระราม 9 มีการสำรองปริมาณน้ำมันจำนวนมาก หรือการสำรองเชื้อเพลิง มีความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุจากการเก็บสำรองเชื้อเพลิง ขาดแผนจัดการอุบัติเหตุ อีกทั้งชุมชนใกล้ดาต้าเซ็นเตอร์ รู้หรือไม่ว่าบ้านตัวเองอยู่ติดกับดาต้าเซ็นเตอร์ เมื่อเป็นกิจการประเภทโกดังที่ไม่ต้องจัดทำรายงานอีเอไอก่อนก่อสร้าง จึงไม่ถูกประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมหรือไม่มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีการอนุมัติโครงการดาต้าเซ็นเตอร์ไปจำนวนมากแล้ว แม้มีมติให้ชะลอโครงการ แต่ดูเหมือนว่าควรหยุดการขออนุญาตอาคารศูนย์ข้อมูลดาต้าเซ็นเตอร์อาคารใหม่ๆ เอาไว้ก่อน ทบทวนมาตรการป้องกันและกฎหมายที่ไทยควรมีให้เพียงพอในการกำกับดูแลและป้องกันผลกระทบ ประชาชนในพื้นที่ต้องมีส่วนร่วม อีกทั้งข้อมูลปริมาณใช้น้ำแต่ละวัน แต่ละเดือน และแหล่งน้ำที่ส่งให้กับดาต้าเซ็นเตอร์มาจากแหล่งใด จะส่งผลให้เกิดการขาดแคลนน้ำในภาพรวมหรือไม่ เช่นเดียวกับการใช้ไฟ ต้องออกระเบียบกฎหมายให้ชัดเจนเห็นว่าดาต้าเซ็นเตอร์ควรเป็นกิจการที่อยู่ในกำกับดูแลกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ต้องแก้ไข พ.ร.บ.โรงงาน ให้ครอบคลุมดาต้าเซ็นเตอร์ เพราะมีเรื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และการจัดการอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่หมดอายุการใช้งานแล้ว แผนจัดการต้องครบวงจร ผลกระทบโดยภาพรวมหากมีดาต้าเซ็นเตอร์เพิ่มจำนวนมาก จะส่งผลต่อการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเป้าหมายการไปสู่ Net Zero ของประเทศไทย เรียกร้องให้บอร์ด Data Center ออกมาตรการที่รอบด้านก่อนจะเกิดวิกฤตมลพิษสิ่งแวดล้อมจากกิจการลักษณะนี้อีก.